

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته مطالعات منطقه ای

موضوع:

نقش آمریکا در روابط ایران و اتحادیه اروپا

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر حبیب الله ابوالحسن شیرازی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر بیژن نیری

پژوهشگر :

رضا اسدی

سال تحصیلی:

بهار ۹۱

تقدیم به

همه ی ایرانیانی که منافع ملی ایران را بر منافع فردی-گروهی و قومی خود ترجیح داده و در راه اعتلای ایران و خدمت به مردم این کشور صرفنظر از نژاد و رنگ و جنسیت قدم برداشتند.

تقدیر و تشکر

از جناب آقای دکتر حبیب‌الله شیرازی استاد محترم راهنما و جناب آقای دکتر بیژن نیری استاد محترم مشاور در همراهی نگارنده در تدوین این پژوهش کمال قدردانی و تشکر را دارم، بی شک بدون راهنمایی و مساعدت اساتید ارجمند به پایان رساندن این پژوهش غیر ممکن بود.

تعه‌دنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجان‌ب رضا اسدی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۶۰۰۱۰۱۹۴۰۰ در رشته مطالعات منطقه ای در تاریخ ۹۱/۲/۳۰ از پایان نامه خود تحت عنوان نقش آمریکا در روابط ایران و اتحادیه اروپا با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق رو پژوهش انجام شده توسط اینجان‌ب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجان‌ب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۱/۲/۳۰

رضا اسدی دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات منطقه ای از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره به
حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشکده علوم سیاسی

این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشکده تهیه شده است

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی کد واحد: ۱۰۱ کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۸۱۲۸۷۲۰۱۲

عنوان پایان نامه: نقش آمریکا در روابط ایران و اتحادیه اروپا

نام و نام خانوادگی دانشجو: رضا اسدی
شماره دانشجویی: ۸۶۰۰۱۰۱۹۴۰۰
رشته تحصیلی: مطالعات منطقه ای

تاریخ شروع پایان نامه: نیمسال دوم ۱۳۹۰
تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۱/۲/۳۰

استاد راهنما: جناب آقای دکتر حبیب الله ابوالحسن شیرازی
استاد مشاور: جناب آقای دکتر بیژن نیری

آدرس و شماره تلفن: شهران - بلوار اوشان - گلزار یکم غربی - پلاک ۹ - ۰۹۱۲-۱۴۵۱۰۷۵

چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):

هدف از این پژوهش بررسی تاثیر آمریکا در روابط اتحادیه اروپا با ایران می باشد. لذا با توجه به زمینه های همگرایی که بین اتحادیه اروپا و آمریکا وجود دارد مساله هسته ای ایران مورد بررسی قرار گرفته است. اتحادیه اروپا و آمریکا دو رویکرد نسبت به جمهوری اسلامی ایران دارند. در موضوعات سیاسی و امنیتی مانند انرژی هسته ای، تروریسم، حقوق بشر، امنیت اسرائیل و فرایند صلح در خاورمیانه سیاست های همگرا دارند. اما در موضوعاتی مانند اختصاص سهم بیشتری از بازار ایران، وابستگی به نفت و گاز وارداتی و وارد شدن در فعالیت های تولید نفت و گاز، اتحادیه اروپا و آمریکا رویکردهای واگرا نسبت به جمهوری اسلامی ایران اتخاذ نموده اند. هرچند در سال های اخیر این واگرایی نیز در حال تبدیل به همگرایی می باشد. در جمع بندی می توان گفت اتحادیه اروپا و آمریکا با لحاظ نمودن منافع خود و متغیرهای سیاسی و امنیتی، سیاست های همگرا نسبت به جمهوری اسلامی ایران اتخاذ نموده اند. در طی این پژوهش نظریه واقع گرایی به عنوان پارادایم نظری حاکم بر تصمیم گیری آمریکا و اتحادیه اروپا مورد مطالعه قرار می گیرد و همچنین روند شکل گیری پرونده هسته ای ایران و دیدگاه آمریکا و اتحادیه اروپا نسبت به آن و شاخص های همسویی آمریکا و اروپا در رابطه با ایران مورد بررسی قرار گرفته است.

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهشنامه دانشکده مناسب است _ مناسب نیست تاریخ و امضاء

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه
۲.....	فصل اول: کلیات تحقیق
۳.....	۱-۱- بیان مسئله
۳.....	۱-۲- انگیزه و اهداف پژوهش
۴.....	۱-۳- سئوالات و فرضیه تحقیق
۴.....	۱-۴- متغیرهای مستقل و وابسته
۵.....	۱-۵- تعریف مفاهیم
۶.....	۱-۶- روش پژوهش و گردآوری اطلاعات
۶.....	۱-۷- پیشینه و ادبیات پژوهش
۸.....	۱-۸- سازماندهی رساله
۹.....	فصل دوم: مطالعات نظری
۱۰.....	۲-۱- واقع‌گرایی
۱۲.....	۲-۲- مفروضات واقع‌گرایی
۱۷.....	۲-۳- نظریه پردازان واقع‌گرایی
۱۷.....	۲-۳-۱- هانس مورگنتا
۱۸.....	۲-۳-۲- ای.اچ.کار

- ۱۹-۳-۳-۲- فردریک شومان.....
- ۱۹-۴-۳-۲- آرنولد ولفدز.....
- ۱۹-۵-۳-۲- ریمون آرون.....
- ۲۰-۴-۲- واقع‌گرایی نوکلاسیک.....
- ۲۰-۱-۴-۲- واقع‌گرایان تهاجمی.....
- ۲۲-۲-۴-۲- واقع‌گرایان تدافعی.....
- ۲۳-۵-۲- نواقعی‌گرایی.....
- ۲۵-۱-۵-۲- نظریه پردازان نواقعی‌گرایی.....
- ۲۵-۱-۱-۵-۲- کنت والتز.....
- ۲۷-۲-۱-۵-۲- رابرت گیلپین.....
- ۲۷-۶-۲- تفاوت نواقعی‌گرایی با واقع‌گرایی.....
- ۲۹-۷-۲- انتقادات وارد بر واقع‌گرایی.....
- ۳۰-۸-۲- واقع‌گرایی و همکاری بین‌المللی.....
- ۳۱-۹-۲- نواقعی‌گرایی و همکاری بین‌المللی.....

۳۳- فصل سوم: تاریخچه روابط ایران با اتحادیه اروپا و آمریکا.....

- ۳۴- گفتار اول: روابط ایران با کشورهای عضو اتحادیه اروپا.....
- ۳۴-۱-۳- نگاهی گذرا به پیشینه مراحل گسترش و همگرایی اتحادیه اروپا.....
- ۳۶-۲-۳- سیر تحولات در روابط ایران و اروپا.....
- ۳۶-۱-۲-۳- پیشینه روابط ایران و اروپا.....
- ۳۶-۲-۲-۳- روابط ایران و اروپا پس از انقلاب اسلامی.....

- ۳-۲-۳- روابط ایران و اتحادیه اروپا در دولت اصلاحات و دولت اصول‌گرا..... ۴۰
- ۳-۲-۴- برنامه هسته‌ای ایران از دیدگاه اتحادیه اروپا..... ۴۲
- ۳-۲-۵- مشکلات موجود بر سر راه روابط ایران با اتحادیه اروپا..... ۴۳
- گفتار دوم: بررسی تاریخی روابط ایران و آمریکا..... ۴۶
- ۳-۳- روابط ایران و آمریکا در حوزه سیاسی..... ۴۶
- ۳-۱- روابط ایران و آمریکا از ۱۳ آبان ۱۳۵۸ تا پایان جنگ تحمیلی..... ۴۶
- ۳-۲- روابط ایران و آمریکا از پایان جنگ تحمیلی تا ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱..... ۴۹
- ۳-۳- روابط ایران و آمریکا از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ تا کنون..... ۵۱
- ۳-۴- تروریسم و تأثیر آن در روابط ایران و آمریکا..... ۵۴
- ۳-۵- مساله هسته‌ای ایران و تأثیر آن در روابط ایران و آمریکا..... ۵۴
- ۴-۴- روابط ایران و آمریکا در حوزه اقتصادی..... ۵۶
- ۳-۵- طرح قانونی داماتو درباره تحریم همه جانبه ایران (۱۹۹۵)..... ۵۸
- فصل چهارم: مسئله ی هسته‌ای ایران..... ۶۰
- ۴-۱- تاریخچه فعالیت هسته‌ای ایران..... ۶۱
- ۴-۲- همکاری‌های هسته‌ای ایران و آمریکا..... ۶۹
- ۴-۳- ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی..... ۷۲
- ۴-۳-۱- معاهده NPT..... ۷۳
- ۴-۳-۲- پروتکل الحاقی..... ۷۴
- ۴-۴- تحریم‌های آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران..... ۷۶
- ۴-۵- اهداف آمریکا در جلوگیری از افزایش نقش ایران..... ۸۱

- ۸۲-۴-۵-۱- برنامه هسته‌ای ایران.....
- ۸۳-۴-۵-۲- مسئله تروریسم.....
- ۸۴-۴-۵-۳- حضور و نفوذ ایران در کشورهای منطقه.....
- ۸۵-۴-۶- اروپا و برنامه هسته‌ای ایران.....
- ۸۸-۴-۷- روابط اتحادیه اروپا و ایران.....
- ۸۹-۴-۷-۱- از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۳.....
- ۹۰-۴-۷-۲- از سال ۲۰۰۳ تاکنون.....
- ۹۱-۴-۸- گاه‌شمار پرونده هسته‌ای ایران از ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۱.....
- ۹۸- فصل پنجم: نگرش آمریکا و اروپا به برنامه هسته‌ای ایران.....
- ۱۰۰-۵-۱- نشانه‌ها و فرآیندهای سیاست خارجی اوپاما ۱۰-۲۰۰۹.....
- ۱۰۱-۵-۱-۱- خاورمیانه.....
- ۱۰۳-۵-۱-۲- محور بحران.....
- ۱۰۴-۵-۱-۳- رابطه با قدرت‌های بزرگ.....
- ۱۰۴-۵-۱-۴- دیپلماسی اقتصادی.....
- ۱۰۵-۵-۱-۵- راهبرد هسته‌ای جدید آمریکا.....
- ۱۰۷-۵-۱-۶- توجه ویژه به موضوع ایران.....
- ۱۰۹-۵-۲- اتهام‌های آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران.....
- ۱۱۰-۵-۲-۱- متهم‌سازی ایران به حمایت از تروریسم بین‌المللی.....
- ۱۱۱-۵-۲-۲- متهم‌سازی ایران به تولید سلاح‌های کشتار جمعی.....
- ۱۱۲-۵-۲-۳- متهم‌سازی ایران به ایجاد بی‌ثباتی منطقه‌ای در خاورمیانه.....

- ۱۱۳.....۴-۲-۵- متهم‌سازی ایران به نقض حقوق بشر.....
- ۱۱۵.....۳-۵- همگرایی اروپا و آمریکا در برنامه هسته‌ای ایران.....
- ۱۱۵.....۱-۳-۵- دیدگاه‌های اتحادیه اروپا نسبت به ایران.....
- ۱۱۵.....۱-۱-۳-۵- حقوق بشر.....
- ۱۱۶.....۲-۱-۳-۵- صلح خاورمیانه و حمایت از تروریسم.....
- ۱۱۶.....۳-۱-۳-۵- مسایل هسته‌ای.....
- ۱۱۹.....۴-۱-۳-۵- نقش آمریکا.....
- ۱۱۹.....۵-۱-۳-۵- رویکرد اتحادیه اروپا به ایران پس از واقعه ۱۱ سپتامبر.....
- ۱۲۰.....۲-۳-۵- دیدگاه‌های ایالات متحده نسبت به برنامه هسته‌ای ایران.....
- ۱۲۳.....۴-۵- شاخص‌های همسویی آمریکا و اروپا در رابطه با ایران.....
- ۱۲۹..... فصل ششم: نتیجه‌گیری.....
- ۱۳۰..... نتیجه‌گیری.....
- ۱۳۵..... فهرست منابع و مأخذ.....

مقدمه

روابط ایران و اروپا در هفت دهه ی اخیر به طور مشخص دارای ۲ دوره ی متفاوت از همکاریهای همه جانبه، بوده است. این روابط که در شرایط فعلی در سطح پایین و با تنش همراه است، در دهه ی آغازین قرن بیست و یکم با نوساناتی همراه بوده که هم تعاملات سیاسی و هم تعاملات اقتصادی را شامل می شده است. علیرغم سردی روابط بین ایران و اتحادیه ی اروپا در سال ۲۰۱۲ میلادی، ایران و کشورهای تأثیرگذار اتحادیه ی اروپا، از جمله آلمان، فرانسه و ایتالیا به همراه تعاملات اقتصادی قابل توجه را در دهه های پنجاه و شصت و هفتاد تجربه کرده اند که این به معنای امکان ادامه ی آن شرایط در زمان فعلی و دوره های بعد هم هست. از طرف ایران و ایالات متحده در همین برهه های زمانی دارای روابط مشابه بوده اند. آیا گرمی روابط ایران با ایالات متحده و اروپا، به یکدیگر وابسته است. و آیا تأثیر نقش ایالات متحده در روابط ایران با اروپا راه بردی است؟

تحقیق حاضر درصدد است به اهمیت نقش آمریکا در روابط ایران و اروپا بپردازد و معلوم دارد که این روابط تا چه حد از وزن سیاسی اقتصادی ایالات متحده الگو می گیرد و با توجه به اینکه سطح کیفی و کمی روابط در ۳ دهه ی گذشته با چالش های بزرگی مواجه بوده، از طرفی اهرمها و ابزارهای چانه زنی غرب، مثل حقوق بشر و موضوع انرژی هسته ای، و بحث در شورای امنیت سازمان ملل متحد، با همکاریهای گسترده ی ایالات متحده با اتحادیه ی اروپا انجام می شود، نقش آمریکا جدی بنظر می رسد.

از طرفی بر اساس قوانین بین المللی، کشورها مختار هستند در رقابتهای پذیرفته شده ی جهانی، مراودات خود را با دیگران تنظیم کنند. و مادام که قوانین جهان را نغز نکرده باشند، در اتحادیه ای منطقی و جهانی شرکت کنند و سطح رفاه اقتصادی و امنیت خود را بالا نگه دارند، و از این رهگذر به منافع ملی خود خدمت کنند.

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مسئله

به دنبال تحولات سیاسی در آخرین سالهای دهه ی ۷۰ میلادی در ایران، روابط کشورهای غربی با ایران تغییر کرد. همزمان تحولات دیگری که بر موضوع روابط ایران و غرب تأثیر داشتند، در منطقه ی خاورمیانه و اروپا بوقوع پیوست. پایان جنگ سرد، تشکیل اتحادیه ی اروپا و ظهور پدیده ی تروریسم از جمله ی این عوامل به شمار می روند. روابط ایران و عموم کشورهای اروپایی، تحت تأثیر تحولات دیگر قرار گرفت. با توجه به نقش ایالات متحده در معادلات اقتصادی سیاسی جهان، دور از انتظار نبود که موضوع روابط ایران با اتحادیه ی اروپا هم با منافع آمریکا روبرو شود. بنظر می رسد که در سه دهه ی گذشته نقش و تأثیر آمریکا بر روابط خارجی ایران، از جمله رابطه با کشور های شاخص اروپا، غیر قابل کتمان باشد.

علیرغم اینکه هیچ سند رسمی در دست نیست که آمریکا، دولتهای اروپایی را از داشتن رابطه با ایران منع کرده باشد و اصولاً چنین رویکردی در عرف بین المللی پذیرفته نیست، معهدا، آمریکائیان در قالب طرح داماتو و طرح های تحریم شرکتهای اروپایی که روابطشان را با ایران از حدی بالاتر ببرند، مجازاتهایی در نظر گرفته است و این به معنای تلاش برای تأثیر گذاری است. شواهد بیشتری وجود دارد که روابط ایران و اتحادیه تحت تأثیر آمریکاست، که می توان به همزمانی تنش بین ایران و آمریکا و سردی روابط ایران با مجموعه ی غرب اشاره کرد. موضوع هسته ای ایران و گفتگوهای نه چندان دوستانه ی ایران با نمایندگان قدرتهای غربی شاهد دیگری بر درهم پیچیدگی روابط ۳ جانبه ی ایران، اروپا و آمریکاست.

۱-۲- انگیزه و اهداف پژوهش

از اهداف این پژوهش، بررسی تأثیر مسئله هسته ای ایران بر روابط ایران، اتحادیه اروپا و آمریکا و ریشه یابی دلایل نوع عکس العمل این دو قدرت در قبال مسئله هسته ای ایران و تأثیرپذیری اتحادیه اروپا از آمریکا می باشد.

۱-۳- سوالات و فرضیه تحقیق

سوال اصلی:

ایالات متحده ی آمریکا چه تأثیری در روابط ایران و اتحادیه ی اروپا دارد؟

سوالات فرعی:

آیا جمهوری اسلامی ایران می تواند بدون مزاحمت ایالات متحده، روابط همه جانبه ی خود را با اتحادیه ی اروپا توسعه داده و منافع ملی خود را دنبال کند؟

ریشه های تاریخی روابط ایران با آمریکا و اتحادیه اروپا چه تأثیری بر نقش آمریکا در فرایند جاری می گذارد؟

چالشهای مهم تاثیرگذار در تعمیق روابط ایران و اروپا با توجه به موضوع هسته ای ایران چیست؟

فرضیه

روابط ایران و اتحادیه ی اروپا به شدت تحت تأثیر ایالات متحده است. و تا این تاریخ هم سویی ۲ قدرت غربی در مقابل ایران حفظ شده است. آمریکا نقش کلیدی و مهمی در روابط ایران و اروپا دارد.

۱-۴- متغیرهای مستقل و وابسته

متغیر مستقل: نقش ایالات متحده ی آمریکا در روابط ایران و اتحادیه ی اروپا

متغیر وابسته: رابطه ایران و اتحادیه اروپا

۱-۵- تعریف مفاهیم

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی^۱: آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نهادی مستقل است که در ۲۹ ژوئن ۱۹۵۶ برای ترویج استفاده صلح‌آمیز و جلوگیری از استفاده نظامی، از انرژی هسته‌ای تأسیس شد. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از ۳ بخش مهم و عمده؛ کنفرانس عمومی، شورای حکام و دبیرخانه تشکیل شده است.

از جمله اهداف آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بر اساس اساسنامه آن می‌توان به ارتقاء کاربردهای صلح‌جویانه انرژی هسته‌ای و عدم بکارگیری آن برای اهداف نظامی، اتخاذ هرگونه تدبیری جهت ارتقاء تحقیقات، توسعه و کاربرد عملی انرژی هسته‌ای برای مقاصد صلح‌جویانه، تهیه مواد، خدمات، تجهیزات، تأسیسات برای تحقیقات و توسعه و کاربرد عملی انرژی اتمی با توجه به نیازهای مناطق در حال توسعه جهان، ارتقاء مبادله اطلاعات علمی و فنی، تأسیس یا تصویب استانداردهای ایمنی هسته‌ای اشاره نمود.

معاهده‌ی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای^۲: موافقت‌نامه‌ای است که در سال ۱۹۶۸م توسط کشورهای بریتانیا، آمریکا، شوروی و ۶۰ کشور دیگر به منظور محدودسازی سلاح‌های هسته‌ای منعقد گردید. از مهم‌ترین اهداف معاهده‌ی NPT می‌توان به افزایش همکاری‌های بین‌المللی در زمینه‌ی انرژی اتمی برای مصارف صلح‌آمیز، جلوگیری از توسعه‌ی سلاح‌های هسته‌ای برای مصارف نظامی، حق استفاده‌ی صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای برای تمام کشورهای عضو NPT، تعهد کشورهای هسته‌ای به عدم واگذاری سلاح‌های هسته‌ای به کشورهای غیر هسته‌ای عضو، کاهش تهدید جنگ هسته‌ای، همکاری هسته‌ای صلح‌آمیز کشورهای دارنده‌ی سلاح هسته‌ای با کشورهای فاقد آن و عضو NPT، با نظارت آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اشاره کرد.

^۱. [International Atomic Energy Agency](http://www.iaea.org/)

^۲. Non proliferation Treaty

اتحادیه اروپا: اتحادیه اروپا یک سازمان منطقه ای است که اعضاء آنرا ۲۷ کشور اروپایی تشکیل می دهند.

۱-۶- روش پژوهش و گردآوری اطلاعات

روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای- اینترنتی می باشد و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق تاریخی، توصیفی و تحلیلی می باشد.

۱-۷- پیشینه و ادبیات پژوهش

از زمان شکل‌گیری پرونده هسته‌ای ایران و نقش آمریکا و اتحادیه اروپا تلاش‌های گوناگونی در کشور ما برای شناخت و بررسی آن انجام شده است. با توجه به بررسی‌های انجام شده توسط پژوهشگر منابع زیر از جمله تحقیقاتی هستند که می‌توان به آنها اشاره نمود:

یکی از کارهای صورت گرفته در این زمینه، مقاله ای است تحت عنوان بررسی آثار تحریم بر اقتصاد ایران که توسط محمدرضا سیدنورانی به رشته تحریر درآمده است. در این مقاله بررسی آثار تحریم اقتصادی بر تجارت خارجی ایران در سه حوزه انرژی، کالا و خدمات بانکی مورد بررسی قرار گرفته است. مقاله اشاره دارد که ایالات متحده در فاصله سال های ۱۹۷۹ تا ۲۰۱۰، با برگزیدن سیاست خصومت با ایران سعی در تضعیف اقتصاد کشور ما داشته و بعد از اعمال تحریم‌های مختلف، در حوزه‌های مذکور آثار زیر ظاهر شده است.

۱. علی‌رغم تحریم‌های اقتصادی ایران، بخش انرژی چندان از این تحریم‌ها اثرپذیر نبوده و همچنان به رشد و توسعه خود ادامه می دهد.

۲. از سال ۲۰۰۷ به بعد و با تشدید تحریم‌ها قیمت کالاهای سرمایه ای (ماشین‌آلات و تجهیزات) از سوی فروشندگان اروپایی بین ۷ الی ۱۰ درصد افزایش یافته است.

۳. هرچند اعمال تحریم‌های پی در پی و در فواصل زمانی کوتاه، موجب اثرپذیری نظام بانکی از این تحریم‌های مالی شده است، اما به مرور زمان بانک‌های ایرانی با برنامه ریزی و مدیریت بهینه این تحریم‌ها را پشت سر گذاشته و به تعهدات خود عمل کرده‌اند و اجازه نداده‌اند وجهه بین‌المللی آنها دچار آسیب شود.

یکی دیگر از کارهای صورت گرفته در این ارتباط مقاله‌ای است که با عنوان بررسی پرونده هسته‌ای ایران در دولت خاتمی و احمدی‌نژاد توسط آقای امید عبداللهی گردآوری شده است. این مقاله به دیپلماسی ایران در زمان دولت اصلاحات و دولت آقای احمدی‌نژاد پرداخته است و تصمیمات ایران را مورد مطالعه قرار داده است. همچنین راهکارهایی جهت پیشبرد پرونده هسته‌ای ارائه کرده است.

اثر بعدی مقاله‌ای است تحت عنوان اروپا، آمریکا و چشم انداز چندجانبه‌گرایی که توسط آقای پیروز ایزدی نوشته شده است. در این مقاله نویسنده در پی آن است تا آینده چندجانبه‌گرایی را با توجه به چالش‌های پیش‌رو مورد بررسی قرار دهد. برای این منظور ضمن بیان دلایل روی آوردن آمریکا به چندجانبه‌گرایی، میزان آمادگی اروپا برای مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و مقابله با بحران‌ها و نیز یافتن راه‌حل برای چالش‌هایی که از این بابت متوجه چندجانبه‌گرایی خواهد شد، مباحث عمده مقاله حاضر را تشکیل می‌دهند. در نتیجه‌گیری نیز به‌طور مختصر اشاره‌ای به پیامدهای چندجانبه‌گرایی برای ایران خواهد شد.

اثر بعدی مقاله‌ای است تحت عنوان همگرایی و واگرایی در روابط اتحادیه اروپا آمریکا: موضوعات و زمینه‌ها که توسط آقای حسین پوراحمدی نوشته شده است. مقاله اشاره دارد که در توضیح روابط اتحادیه اروپا آمریکا یک نگاه فرهنگ محور معتقد است زیرساخت‌های فرهنگی و تمدنی مشترک، ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا را به سوی اتخاذ مواضع یکسان و هماهنگ در قبال مسائل بین‌المللی هدایت می‌کند. رویکرد سیاست محور اما بر این اعتقاد است که اتحادیه اروپا و آمریکا کشورهای دموکراتیکی محسوب می‌شوند که چون صلح لیبرالی میان کشورهای لیبرال و جنگ علیه رژیم‌های اقتدارگر تلویحاً یک ارزش محسوب می‌شود، بنابراین بنیادهای سیاسی ارزشی موجب هماهنگی میان مواضع اتحادیه اروپا و آمریکا می‌شود. دیدگاه سوم براساس رویکرد رئالیستی و قدرت

محور بر این باور است که منافع ملی جوهره اصلی سیاست بین الملل و قدرت نیز ابزار اصلی در نیل به اهداف محسوب می شود. بنابر این دیدگاه اتحادیه اروپا و آمریکا تنها در حوزه هایی مواضع همگرا و یکسان دارند که منافع ملی آنها اقتضا می کند. در مقاله اشاره شده ضمن ارائه چهارچوب نظری پژوهش به بررسی همگرایی و واگرایی در روابط اقتصادی اتحادیه اروپا و آمریکا، همگرایی و واگرایی در روابط امنیتی سیاسی (درون آتلانتیکی)، و همگرایی و واگرایی در روابط سیاسی امنیتی بین المللی (فراآتلانتیکی) پرداخته شده است و همچنین به جایگاه جمهوری اسلامی و منافع آن در روابط دوسوی آتلانتیک اشاره مختصری گردیده است.

۱-۸- سازماندهی رساله

پژوهش حاضر از شش فصل تشکیل شده است. فصل اول پژوهش شامل کلیات تحقیق است که به موضوعاتی چون بیان مسئله، انگیزه و اهداف پژوهش، سوال و فرضیه پژوهش، متغیرهای مستقل و وابسته، تعریف مفاهیم، روش پژوهش و گردآوری اطلاعات، پیشینه و ادبیات پژوهش و سازمان پژوهش پرداخته می شود. در فصل دوم تلاش می شود با توضیح رهیافت های مختلف تئوری واقع-گرایی، زمینه های نظری آزمون فرضیه فراهم گردد. در فصل سوم تحقیق به تاریخچه روابط ایران با اتحادیه اروپا و آمریکا پرداخته شده است. فصل چهارم تحقیق پرونده هسته ای ایران را مورد مطالعه قرار می دهد. در فصل پنجم تحقیق به نگرش آمریکا و اتحادیه اروپا به برنامه هسته ای ایران و شاخص های همسویی آنها در رابطه با ایران اختصاص یافته است. فصل ششم تحقیق نیز به نتیجه گیری اختصاص دارد و در انتها منابع و ماخذ فارسی و انگلیسی پژوهش معرفی می گردد.

فصل دوم:

مطالعات نظری